

ضیائی

● **طب منظوم = ده پند ارسطو = منظومه طبی =
نصایح حکماء فی الحکمة = رساله منظوم طب / طب،**

شعر / فارسی

tebb-e manzūm = dah pand-e arastū = manzūme-ye
tebbī = nasāyeh-e hokamā' fe-l hekma = r. manzūm-e
tebb

بزرگمهر

bozorgmehr

منظومه ای در ده کلمه شامل سؤال کسری از ارسطو در باب
صحت، در آداب حکمت منقول از بوذرجمهر حکیم، قول
بقراط و بوعلی. این رساله با عناوین مختلف ثبت شده و در
انتساب آن تردید بسیار است. نام سراینده این منظومه در منابع
موجود نیامده، در فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی
پاکستان آمده که این منظومه در مجموعه رساله های یوسفی
هروی آمده است از این رو احتمال می رود که از یوسفی هروی
باشد. نسخه های بسیاری از این منظومه در کتابخانه های مختلف
آمده، در الذریعة با عنوان مثنوی طب منظوم، در فهرست
نسخه های خطی فارسی با عنوان طب منظوم، در فهرست
مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان به نام حفظ صحت
منظوم و در فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیت الله
گلپایگانی با عنوان حکمت ارسطو آمده است.

آغاز: بدان ای خردمند نیکو سیر xx که ملحوظ خیری و ترسان
زشر

[نسخه های منزوی ۵۶۵/۱؛ دنا ۲۹۷/۷؛ مشترک پاکستان ۱۷۶۶/۹؛ فهرستواره
منزوی ۳۵۴۱/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۱۴

آغاز: برابر؛ انجام: این نصیحت ز بوعلی بشنو xx تا شوی از
حیات برخوردار

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، ۸ص
(۳۶۸-۳۷۵)، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۱۲/۲سم [ف: ۵-۴۱]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۳

آغاز: برابر؛ انجام: زن از بهر آنکس شود بی قرار xx نخواهد جز
آنکس در آغوش یار

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی،
۸گ (۱۶۴پ-۱۷۱پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۷۷-]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰۰/۳

آغاز: برابر

بی کاه، تا: پنجشنبه ۲۷ شوال ۹۳۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکى،
۱۷ سطر (۱۳×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۳۷۲]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۵۴

آغاز: برابر؛ انجام: به بندی شود او ازین دفع خوش
خط: نسخ و نستعلیق، بی کاه، تا: ۱۰۵۹ق؛ جلد: تیماج عنابی،

zīyā'ī

او گویا جز شاعرانی باشد که در فرهنگ سخنوران (ص ۳۴۹)
یاد شده است.

[فهرستواره منزوی ۳۵۵۶/۵]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۳۸/۲۴

بی کاه، تا: قرن ۳؛ ۳ص (۳۹۱-۳۹۴)، اندازه: ۲۵×۱۹سم [نشریه: ۳-۳۳۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۶۴

بی کاه، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۲گ،
اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۶سم [رایانه]

● **طب منظوم / طب / فارسی**

tebb-e manzūm

یوسفی هروی، یوسف بن محمد، - ۹۶۶ قمری
yūsofī heravī, yūsof ebn-e mohammad (- 1559)

قصیده کوتاهی است شامل دستوراتی در پزشکی و بهداشت.
این قصیده غیر از منظومه «علاج الامراض» همین مؤلف و غیر از
قصیده «حفظ الصحة» وی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰۴/۷

آغاز: مر حکیمی را ثنا کز اوست در عالم شفا xx آنکه از لطف
آفرید از بهر هر دردی دوا / انتظام نبض گل در قبضه تدبیر اوست
xx قبض و بسط عالم امکان از او باشد بجا؛ انجام: یوسفی در نظم
طب بود از عزیز مصر خویش xx گوهر منظوم هادی را بود حسن
و ضیا

خط: شکسته نستعلیق، بی کاه، تا: ۱۲۳۰ق؛ جلد: تیماج، ۳گ
(۸۴پ-۸۶پ)، اندازه: ۱۵×۷سم [ف: ۳۸-۴۲۹]

● **طب منظوم / طب / ترکی**

tebb-e manzūm

فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۹۱۳-۹۷۶ قمری
fozūlī baqdādī, mohammad ebn-e soleyman (1508 -
1569)

شاعر یک دوره معالجه امراض را به شعر بیان کرده او در ابتداء
هر مرض را به شعر ترکی گفته و سپس معالجه آن را نیز به شعر
ترکی بیان نموده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۷/۱

آغاز: ای حکیم و علیم و حی حلیم xx حضر تکدر کریم شان
عظیم؛ انجام: ایچور سلر شفا بول تمت

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ جلد: چرمی، ۱۶۰ص،
۲۵ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۲۱×۱۳/۵سم [ف: ۶-۴۴۰]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و دو؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران